

## СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Рая Мадгерова,  
член на научно жури за публична защита на дисертационния труд  
на Вяра Василева Кюрова на тема

**“Сезонност и конкурентоспособност в хотелиерския бизнес”  
за присъждане на образователна и научна степен “доктор”  
по научна специалност “Икономика и управление”**

Становището е изготвено съгласно Заповед на Ректора на ЮЗУ "Неофит Рилски" - Благоевград № 2603/ 27.10.2011 г.

### **I. Обща оценка на кандидата**

Гл. ас. Вяра Кюрова е докторант в задочна форма на обучение по докторска програма “Икономика и управление” в Стопанския факултет на ЮЗУ “Н. Рилски” - Благоевград. Докторантката притежава изследователски качества, което е видно, както от представената разработка и публикациите, свързани с нея, така и от активното ѝ участие в реализацията на редица значими научно-изследователски проекти (вж. автобиографични данни). Тя има значителен преподавателски опит в областта на статистиката и мениджмънта и добра подготовка в изследваната в дисертацията област. Тези качества създават добра основа и съществено преимущество при разработването на този научен труд.

### **II. Обща характеристика на дисертационния труд**

Дисертационният труд е в обем от 276 страници, от които 62 страници са приложения към него. Той е структуриран и балансиран правилно - включва увод, обосноваващ актуалността и значимостта на избраната тема, три глави, заключение, списък на литературните източници и приложения.

За разработването на дисертационния труд е систематизиран и анализиран богат статистически материал – официални статистически данни и такива от проведено собствено емпирично изследване (анкетни проучвания за установяване на потребителския избор и нагласите на хотелиерския бизнес). Това е важна предпоставка за извършването на анализите и оценките и постигането на формулираните цел и задачи. За оформянето на възгледите на докторантката по разглеждания проблем съществено значение имат ползваните (съобразно изискванията за научна коректност) литературни източници – техният списък включва 219 заглавия на български и чуждестранни автори.

Правилно са определени обектът, предметът, основната научна теза, целта и задачите на дисертационния труд. Изследването е методически издържано. То е отграничено времево и пространствено, с конкретно определен обхват. За провеждането му е разработена собствена методика за анализиране на влиянието на сезонността върху конкурентоспособността на хотелиерския бизнес и алгоритъм за нейното прилагане (втора глава).

Докторантката Вяра Кюрова е проучила и систематизирала голямо количество информация, за да докаже издигнатата научна теза.

Като цяло дисертационният труд се отличава с прецизност, логическа последователност, задълбоченост на изследването и стремеж да се разглеждат проблемите в тяхната взаимна връзка и зависимост.

Приложените протоколи от хотелски предприятия, в които са апробирани разработените модели за намаляване на сезонността и повишаване на конкурентоспособността, разкриват практическата ползност на развитите идеи в дисертационния труд.

### **III. Оценка на научните и практическите резултати и приноси**

Докторантката разглежда актуална тема, чието разработване има теоретична и приложна значимост, тъй като третира такива недостатъчно добре изследвани проблеми в сферата на хотелиерството, като: сезонност и конкурентоспособност, взаимовръзка между двете явления и конкретно - влияние на сезонността върху конкурентоспособността.

#### Научни и практически резултати:

Много задълбочено и последователно са изследвани методологическите проблеми по темата на дисертационния труд (първа глава). Във връзка с това са анализирани мястото на хотелиерството в икономиката и туризма и особеностите на неговия продукт като предпоставка за намаляване на сезонността в този бизнес. Разгледани са в теоретичен и приложен аспект проблемите на сезонността и конкурентоспособността в хотелиерството. Необходимо е да се отчете фактът, че докато тези проблеми са осветлени по отношение на туризма (особено конкурентоспособността), то те са недостатъчно застъпени в научната литература, посветена на хотелиерския бизнес. В този смисъл трябва да се подчертае приносът на докторантката в обогатяването на научното знание за сезонността и конкурентоспособността по отношение на хотелиерството.

Специално внимание заслужава теоретичното обосноваване на взаимовръзката между явленията сезонност и конкурентоспособност и конкретните ѝ проявления, още повече, че в специализираната литература не са намерени източници, разглеждащи ги в такъв ракурс не само по отношение на хотелиерството, но и в туризма и в други стопански дейности с проявяваща се сезонност.

Висока оценка може да се даде на разработената методика за анализиране на влиянието на сезонността върху конкурентоспособността на хотелиерския бизнес и предложения алгоритъм за прилагането ѝ.

На базата на богата статистическа информация са направени задълбочени анализи и оценки на състоянието на хотелиерския бизнес за периода 2002-2009 г. Особено внимание заслужава оценката на влиянието на сезонността върху конкурентоспособността на хотелиерския бизнес, реализирана на две равнища - национално и регионално (конкретно са избрани две характерни административни области – Благоевградска, с типично планински и Бургаска – с типично морски туризъм).

На основата на установената взаимовръзка между двете явления с отчитане на конкретните резултати за разглежданите Благоевградска и Бургаска област е издигната и потвърдена хипотезата, че нарастването на заетостта на материалната база на хотелиерските предприятия ще доведе до повишаване на тяхната конкурентоспособност.

Съществено приносно значение имат разработените конкретни примерни модели за намаляване на сезонността и повишаване конкурентоспособността на хотелиерския бизнес, основани на резултатите от анализите и оценките на състоянието на хотелиерския бизнес, от проведените анкетни проучвания и от оценката на ресурсния потенциал на всяка от разглежданите територии. Предложени са два модела – за типично планински и за типично морски райони (на базата на избраните административни области), които са насочени към формиране и предлагане

на комплексни хотелиерски продукти, създадени на базата на наличните туристически ресурси и възможностите за тяхното използване в различните сезони.

Направени са обобщения на постигнатите резултати и са формулирани изводи относно влиянието на сезонността върху конкурентоспособността и възможностите за неговото намаляване.

#### Приноси:

Основните приноси са формулирани правилно и точно разкриват извършеното по дисертационния труд. Те са особено значими в научно и приложно отношение. Представените в дисертационния труд идеи допринасят за теоретичното изясняване и обогатяване на теорията за сезонността и конкурентоспособността и връзката между тях в специфичната сфера на хотелиерството, а също и за практическото решаване на поставените проблеми.

Съществено приложно значение имат предложената методика за анализиране и оценяване на влиянието на сезонността върху конкурентоспособността с алгоритъм за прилагането ѝ и разработените примерни модели, с които се дава конкретно решение на проблема за намаляването на влиянието на сезонността и повишаването на неговата конкурентоспособност в хотелиерския бизнес.

Справката за приносите отразява конкретните постигнати научни и приложни резултати.

Гл. ас. Вяра Кюрова е успяла да реализира поставените цел и задачи. Разработеният дисертационен труд разкрива изследователските качества на докторантката. Той е самостоятелна разработка, с висока стойност и оригинален научно-приложен характер, с добра перспектива по отношение конкретното практическо приложение и задълбочаване на изследователската дейност.

Резултати от разработваните в дисертационния труд проблеми са представени в 4 публикации в специализирани научни издания, което е предпоставка за осигуряването на тяхната известност сред научната общност.

Разработеният автореферат съответства точно на съдържанието на дисертационния труд.

#### **IV. Критични бележки и препоръки**

Необходимо е още по-ясно и категорично подчертаване на собственото мнение по някои теоретични проблеми (напр. причини за проявление на сезонността - стр. 38-39 и сезонните колебания като измерител на сезонността – стр. 49-50) и засилване на критичността на анализа при разглеждането на становищата на различните представени автори.

#### **IV. Заключение**

В заключение считам, че представеният за защита дисертационен труд съответства на изискванията за присъждане на образователната и научна степен “доктор”.

На основата на безспорните научни приноси и съществената научно-приложна значимост на дисертационния труд изразявам своето положително становище и **предлагам на членовете на почитаемото научно жури на Вяра Василева Кюрова да бъде присъдена образователната и научна степен “доктор” по научната специалност “Икономика и управление”.**

Дата:  
04.12.2011 г.

Член на научното жури:  
(доц. д-р Р. Мадгерава)